

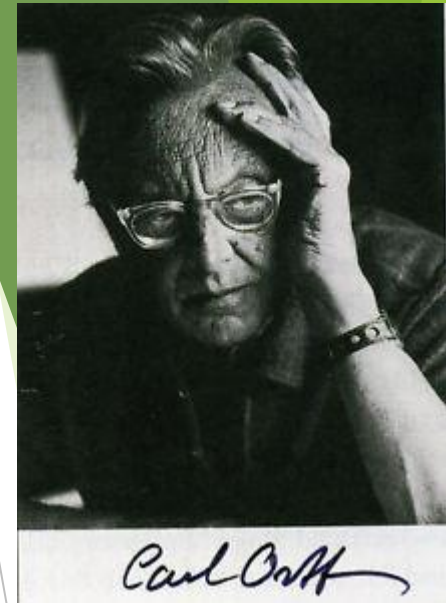

„Елементи Орфовог приступа у музичком васпитању“

др Кристина Плањанин Симић, проф.

КАРЛ ОРФ (1895-1982)

- Немачки композитор, диригент и педагог
- Руководиоц одељења за плесно музичко васпитање у „Günter - Schule” у Минхену - склоност ка упадљивим ритмичким ефектима
- Развио савремени музичко-педагошки систем у коме је посебна пажња посвећена дечјем музицирању (певању и свирању) - "Дело за школе" (Orff-Schulwerk)
- У аранжманима разрађује музицирање од дечјих бројалица до одломака из своје чувене композиције "Кармина бурана,,
- Основа савременог правца у музичкој педагогији чије је жариште у „Орфовом институту” у Салцбургу
- Поред ритма, који је главни носилац његових музичких мисли, огледа се утицај народне песме и игре

Carl Orff

"Дело за школе" (Orff-Schulwerk)

- Дело настало средином 20. века
- Карл Орф и Гунилд Кетман - сарадница
- Написано за рад са децом
- Дело преведено на 23 језика
- Темељи се на фолклору земље у којој се примењује
- Музичке активности у орфовом приступу су „елементарне“ - изворне (музика, покрет и говор, музика коју сами стварамо, коју можемо да доживимо)
- Импровизација се подстиче како би деца имала могућност истраживања у музици
- Презентоване активности имају елемент „представе“ и помажу деци да уче на њиховом нивоу разумевања
- Подједнако могу учествовати сва деца, а не само привилегована и талентована

Неки од циљева Орфовог приступа:

- ▶ Повећање језичке вештине
- ▶ Повећава слободу самоизражавања
- ▶ Развија поштовање и прихватање покушаја појединаца на самоизражавање
- ▶ Повећање свести о телу
- ▶ Развој и коришћење просторних односа
- ▶ Повећање вештине и лакоће у функционисању као члан групе
- ▶ Развој способности да прихвати, разуме и спроводи вербалну и невербалну комуникацију
- ▶ Развијање вербализације и говора
- ▶ Пружа могућност за истраживање животне средине
- ▶ Развија и подстиче координацију покрета тела
- ▶ Обезбеђује прихватљиве начине за изражавање напетости
- ▶ Обезбеђује успешно, позитивно музичко искуство
- ▶ Подстиче слободу, забаву и уживање
- ▶ Повећање добровољног учешћа
- ▶ Повећање независног дечјег функционисања
- ▶ Самоидентификација и др.

Елементи Орфовог приступа

- Орфова филозофија је музичко образовање целокупне особе. То је у суштини активан музички, искуствени приступ.
- Елементи Орф приступа су :

РИТАМ

- ▶ Орф почиње са ритмом зато што је најосновнији од свих елемената. Он га подучава кроз природне моделе говора. За дете говор, певање, музика и покрет су природно повезани. Васпитач потом води децу кроз сопствени стваралачки процес. Повезивањем модела говора са ритмовима, дете може да овлада било којим потребним ритмом. То, наравно, доводи до модела ритма тела и покрета уз музику.
- ▶ Пример: Дете има 8 откуцаја да створи свој ритам

МЕЛОДИЈА

- ▶ Мелодија се предаје на исти начин. Једноставни интервали прерастају од природних делова речи. Ови интервали се комбинују и праве мелодију која се касније може поставити на инструментима. Орф је рекао: “Прво искуство, онда интелектуализација”. Тек након што искусе свирање на инструменту, деца могу разумети нотни систем.
- ▶ Пример за мелодију са певањем:
- ▶ Користећи ноте од „До” до „Сол” створи песму

ИМПРОВИЗАЦИЈА

- ▶ Део игре и доживљаја која је од суштинског значаја за Орфов приступ је елемент импровизације. Колико је импровизација застрашујућа за одрасле, толико је ослобађајућа за децу. Нема правила! Васпитач поставља границе у којим дете може да створи свој ритам, мелодију или плес.
- ▶ Пример за покрет: Дете има задатак да створи неки покрет за дати део музике или дати део приче.

Фазе Орфовог приступа

Истраживање - омогућава деци да траже не само различите музичке аспекте које Орф инструменти нуде, већ и звучне способности и различите покрете и изразе које је тело у стању да изведе. Оно омогућава откривање могућности стварања у говору, покрету, певању, свирању.

- ▶ Примери:
- ▶ - Пронађите различите начине да направите круг - сами, у пару, са групом деце;
- ▶ - Истражите какве звукове можете направити тријанглом;
- ▶ - Измислите своју песмицу о цвету...

Имитација - развијање вештина кроз "ехо" - то јест, понављање онога што изводи васпитач или други вођа. Имитацијом се служимо код подучавања песама, ритмова и инструменталних композиција.

Импровизација - чин стварања нечега, у овом случају музике, без претходне припреме, стварање нових игара (стваралаштво) заснованих на истраживању и моделима наученим путем имитације. Смисао импровизације је изражавање осећаја, идеја и мисли; стваралаштво, истраживање, осећај задовољства, могућност избора у оквиру принципа Орфовог приступа, савладавање основне технике (питање и одговор) и постављање оквира (почетак, средина и крај).

- ▶ Да би импровизовало, дете мора имати прелиминарно знање и разумевање концепта. Позив на импровизацију је атрактиван деци, буди креативност и подстиче активно учешће. Ипак, није све тако једноставно. Претходно треба децу припремити за ово искуство, како бисмо били успешни. Најважније је створити сигурну и подстицајну атмосферу у којој се дете осећа опуштено, како би било у стању да се без страха и стида изрази. Укључивањем целе групе у импровизацију, деци пружамо самопоуздање и штитимо свако дете појединачно од неуспеха и фрустрација.
- ▶ Пример 1: Васпитач пљеска ритам, као да поставља питање, а дете ритмом одговара. Свако дете може дати свој „одговор“.
- ▶ Пример 2: Васпитач рецитује кратак текст, а деца затим импровизују своје мелодије на дати текст.
- ▶ Пример 3: Деца треба да импровизују покрете уз одређену мелодију

Креирање - комбиновање материјала из претходних фаза у мале форме као што су АБА, рондо и мини-апартмани. Такође укључује и развој малих делова мултимедијалних перформанси из прича и песама, користећи било који или све наведене алате за извођење.

Ове фазе Орфовог приступа чине Орфов процес. То је низ корака које васпитач користи у раду са децом. Овај процес је много важнији од крајњег резултата групе. Важно је заједничко, активно учешће, размена идеја и тимски рад.

Орфов приступ није метод. Не постоји систематско постепена процедура коју треба следити. Постоје основни принципи, јасни модели и основни процеси које сви интуитивни и креативни васпитачи користе како би водили своју организацију музичких идеја.

Орфови медији

Говор

(певање, бројалице, драмски текстови...), покрет, драма и свирање на дечјим Орфовим инструментима (ударалкама). Говор је значајан елемент Орфовог приступа. Подразумева певање песама, коришћење бројалица, тапшалица, драмских текстова, рецитација и тд. Дечји говор често укључује мале изреке и риме са или без специфичног значења, често пратећи игру.

- ▶ Певање - Дечја групна игра укључује једноставне мале песме, често са пратећим играма, које пружају основу за
- ▶ 1) јачање способности певања и 2) развијање осећаја тонских односа.

Покрет

Музика и покрет, две примарне уметничке форме у орфовом приступу се сматрају једнакима и међусобно зависним. У раним фазама једноставни облици игре пружају много могућности - на пример, у кругу игре деца развијају осећај за просторне односе између себе и других, за координацију корака, развијање ритмичког пулса и за регулисање дужине корака у темпу групе.

- ▶ Покрет је радостан начин за децу да истражују кретање кроз музику, развијају физичке способности, каналишу енергију, а подстиче машту и креативност. Покретом можемо представити слику (ветар), идеју (путовања), или осећања.
- ▶ Плесне импровизације су стваралачке, креативне игре у којима деца сама стварају покрете уз музику (Ђурковић - Пантелић, М. 1998).

Драма

- ▶ Драма у Орф приступу је процес који има форму драме, у којој деца, замишљају, размишљају и приказују знање које су стекла искуством, изражавају се и комуницирају идејама, концептима и осећањима. То је процес који је креативан и динамичан.

Свирање

СВИРАЊЕ ТЕЛОМ

- ▶ Један кључан аспект покрета по Орфу укључује тело као удараљке. Овај приступ учи децу покретима који им помажу да развијају координацију и ритам тако што користи различите делове тела како би добило звук. На пример ударање длановима о груди или надколенице или дланом о длан произвешће различите звукове. Покрет не неопходан метод учења деце ритмичкој пулсацији и ритму.
- ▶ Четири основна звучна покрета (или гестикулације) су пљескање, пуцкетање прстију, пљускање бедара (често се назива "крпање", из њемачког термина) и штанцање стопала; други могу бити додани како су изумљени и жељени. Ови звучни покрети се могу употребити као пратња за говор или певање, и уметнути током свирања.

СВИРАЊЕ ОРФОВИХ ИНСТРУМЕНАТА (маракаса, штапића, тријангла, прапораца, чинела, металофонадаира, бубњева и сл.

На различитим музичким инструментима, у зависности од њихових звучних могућности, могу се свирати:

- ▶ јединице бројања,
- ▶ наглашени или ненаглашени делови такта,
- ▶ ритам бројалице или песме,
- ▶ ритмички остинато и
- ▶ звучни ефекти.

Дечје инструменте дизајнирао је Карл Орф, а настали су поједностављивањем неких инструмената симфонијског и народног оркестра. То су пре свега различите врсте удараљки прилагођене дечјем узрасту и могућностима.

ДЕЧЈИ ОРФОВИ ИНСТРУМЕНТИ

Дечји-Орфови инструменти су настали поједностављивањем неких инструмената симфонијског и народног оркестра. То су пре свега различите врсте ударалки прилагођене дечјем узрасту и могућностима.

Према тону који стварају могу бити:

- ▶ ритмичке ударалке са неодређеном висином тона (бубањ, добош, даире, чинели, триангл, звечке, штапићи, дрвени бубањ, кастањете, прапорци, чегрталка) и
- ▶ мелодијске ударалке са одређеном висином тона (тимпани, звончићи, ксилофон и металофон).

Културна перспектива Орфовог приступа

Орфов приступ утиче на дечји развој вишеструко:

- ▶ **Друштвено** - Када заједно стварамо музику, учимо да учествујемо, делимо са другима - размењујемо идеје и осећања, учимо прилагођавање и преговарање, одговарамо на изазов, сарађујемо, радујемо се и забављамо.
- ▶ **Емоционално** - Омогућава нам да изразимо своја осећања, да одражавамо или мењамо расположење - да смирујемо, узбуђујемо, шокирамо ...
- ▶ **Когнитивно** - У стварању и слушању музике користимо нашу машту и искуство да бисмо дали музичку форму идејама и осећањима. Развијају се перцепција, памћење, формирање концепта и способности решавања проблема.

- ▶ **Физички** - Кроз певање, плесање и свирање инструмената стичемо све већу контролу над нашим покретима и гласом, енергијом, флексибилношћу, спретношћу, снагом, брзином, координацијом и дисањем.
- ▶ **Терапеутски** - Музика је медијум за комуникацију. Умирује, стимулише, утиче и енергизира.
- ▶ **Духовно** - музика ствара услове да се одећамо узвишено и натприродно.

ХВАЛА НА ПАЖЊИ

